

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ У НЕОЛІМПІЙСЬКИХ ВИДАХ ЄДИНОБОРСТВ

Б. С. Семенів, В. Д. Мартин

*Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С. З. Гжицького*

e-mail: bodsemen@gmail.com

Актуальність. В сучасній концепції системи підготовки спортсменів [1, 2] велика увага приділяється її складовим – моделюванню їх підготовленості та прогнозуванню інтегральної підготовки на різні етапи тренувального процесу. Ряд дослідників Мочернюк В. Б., Семенів Б. С., Мартин В. Д. говорять про необхідність створення моделей тих станів спортсменів, які потрібно досягнути, а також моделей тренувальних дій, що ведуть спортсменів до цих цільових станів. Найбільше значення необхідно надавати інтегральним моделям, які мають риси подібності з множиною морфологічних і функціональних ознак в їх ієрархічній підпорядкованості, що відображає рівень розвитку і регулювання параметрів специфічних функціональних якостей і технічних здібностей [2, 3, 5].

На думку В. М. Платонова згідно якої ефективність усереднених модельних характеристик буде достатня тільки при підготовці юних спортсменів, а також дорослих невисокого рівня спортивної кваліфікації. Для спортсменів, які показують результати на рівні майстра спорту міжнародного класу і вище, необхідна розробка індивідуальних моделей підготовленості [1].

В її основу, поряд з вивченням і використанням даних, які відображають можливості видатних спортсменів, повинні бути покладені дослідження динаміки показників кожного перспективного спортсмена: його задатків, адаптаційних можливостей, закономірностей становлення різних складових майстерності. У неолімпійських видах єдиноборств

подібні дослідження практично відсутні, що підтверджує актуальність вирішення обраної проблеми.

Мета дослідження–вивчення стану проблеми моделювання та прогнозування інтегральної підготовленості спортсменів у неолімпійських видах єдиноборств.

Завдання дослідження:1.Вивчити стан проблеми моделювання та прогнозування у неолімпійських видах єдиноборств. 2. Визначити методологію дослідження.

Методи дослідження: 1.Вивчення та аналіз наукової, науково-методичної літератури та електронних інтернетресурсів; 2.Опитування; 3.Педагогічні спостереження.

Результати дослідження та їх обговорення. В.М. Платонов показав, що саме в розробці індивідуальних моделей видатних атлетів криються великі резерви управління тренувальним процесом і покращення його якості [1]. Управління тренувальним процесом спортсменів у неолімпійських видах єдиноборств на основі використання модельних характеристик є новою і поки-що не вивченою проблемою. “Модель спортсмена” не виключає досягнення однакового результату спортсменами з абсолютно різними характеристиками. Модельні характеристики найсильніших спортсменів складають на сьогоднішній день основу комплексного контролю в спорті [1, 3]. Розрізняють три групи модельних характеристик (рис. 1.): - характеристики змагальної діяльності; характеристики основних сторін підготовленості; характеристики функціональних систем організму.

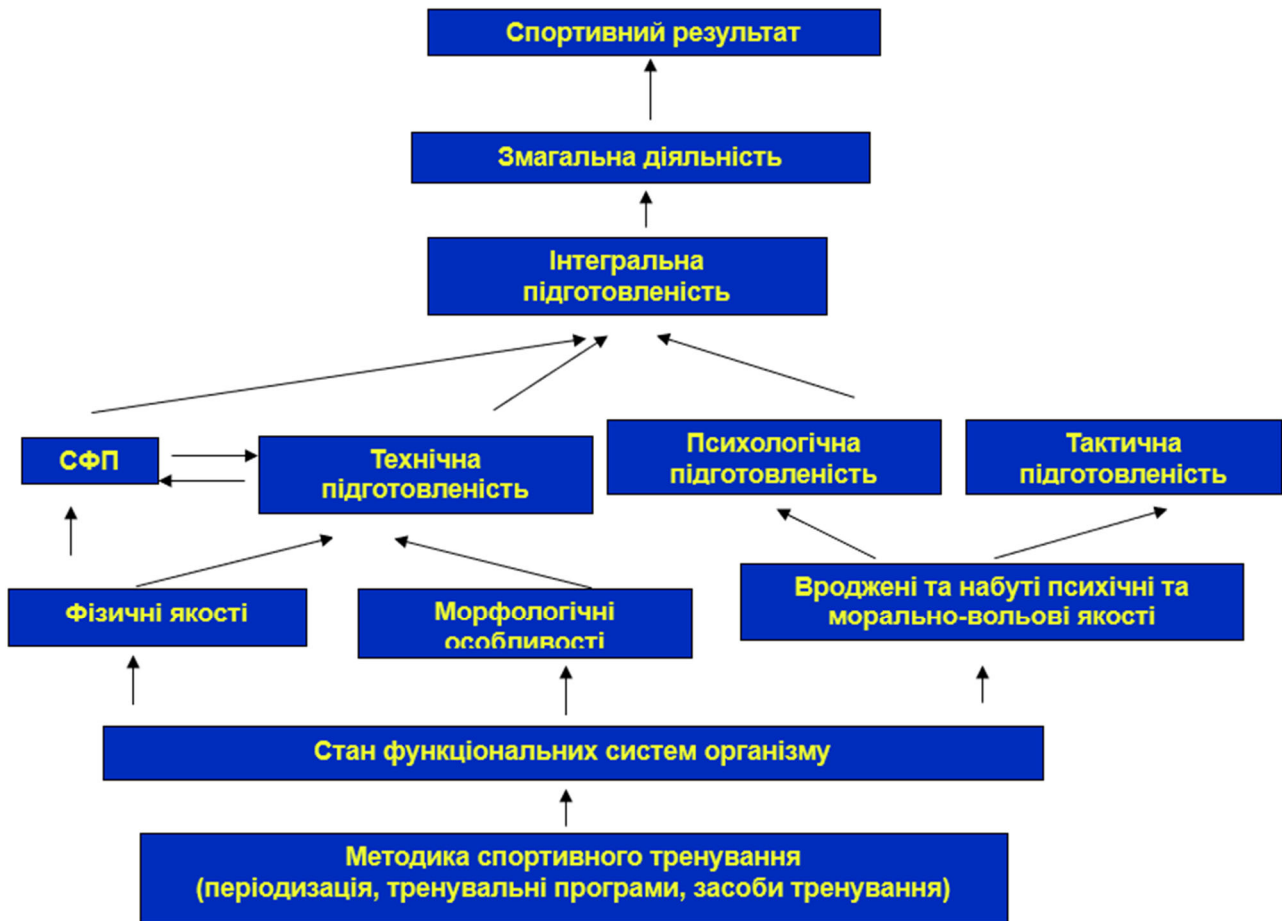

Рис. 1. Гіпотетична модель кваліфікованого спортсмена – борця.

Модельні характеристики спортивної підготовленості повинні відповідати рівню певних сторін змагальної діяльності необхідних для досягнення прогнозованого спортивного результату. Відхилення тієї чи іншої характеристики змагальної діяльності конкретного спортсмена від "модельного" рівня підготовленості повинно в кожному випадку бути предметом дослідження вибору тих чи інших засобів тренування, комплексу цих засобів, вибірково спрямованих на розвиток відстаючих сторін майстерності спортсмена. При розробці модельних характеристик повинні бути визначені діапазони комплексних можливостей людського організму в кількісних одиницях, а також резервні можливості організму спортсмена, лімітуючі фактори і слабкі ланки. Спортивна підготовленість спортсменів має такі чотири відносно самостійні сторони: фізичну, технічну, тактичну, психічну. Їх правильна оцінка упорядковує уявлення про складники спортивної майстерності, дає змогу певною мірою систематизувати засоби і методи їх вдосконалення, обрати систему контролю і управління процесом спортивного вдосконалення. Разом з тим в тренувальній, а особливо в змагальній, діяльності жодна з цих сторін не проявляється ізольовано. Вони об'єднуються у складний комплекс, а взаємозв'язок і взаємодія обумовлюється закономірностями формування функціональних систем організму спортсмена, націлених на кінцевий результат. Рівень прояву рухових якостей, наприклад витривалості, тісно пов'язаний з ефективністю техніки, психічною стійкістю для подолання втоми, вмінням реалізувати раціональну тактичну схему змагальної боротьби в складних умовах. В свою чергу, тактична підготовленість пов'язана із здатністю спортсмена сприймати і оперативно переробляти інформацію, вмінням скласти раціональний тактичний план і знайти ефективні шляхи вирішення рухових завдань в залежності від ситуації, яка склалася, а це теж визначає рівень технічної майстерності, фізичної підготовленості, сміливості, рішучості, цілеспрямованості.

заний з ефективністю техніки, психічною стійкістю для подолання втоми, вмінням реалізувати раціональну тактичну схему змагальної боротьби в складних умовах. В свою чергу, тактична підготовленість пов'язана із здатністю спортсмена сприймати і оперативно переробляти інформацію, вмінням скласти раціональний тактичний план і знайти ефективні шляхи вирішення рухових завдань в залежності від ситуації, яка склалася, а це теж визначає рівень технічної майстерності, фізичної підготовленості, сміливості, рішучості, цілеспрямованості.

Висновки: 1. Теоретично доведено, що для якісного управління підготовкою кваліфікованих спортсменів-борців необхідно мати дані про їх рівень підготовленості (модельних характеристик СФП, психологічної, технічної та ін.) з допомогою яких створюється модель стану спортсменів, а також моделей тренувальних дій, що ведуть спортсмена до цих цільових станів. 2. Застосування математичних моделей в спортивній практиці з боротьби дозволить:

а) поєднати та систематизувати різнобічні дані про об'єкт, що досліджується (спортсмен);

б) використовувати математичний метод для складання прогнозу, коли проведення експерименту в силу обставин неможливо;

в) створити моделі систем організму, моделі впливів, які управляють, моделі змінення стану систем на визначені впливи, моделі взаємодії систем та ін.

Список використаної літератури

1. Платонов ВМ. Сучасна система спортивного тренування. Київ: Перша друкарня; 2020. 704 с.
2. Мочернюк В. Моделі фізичної та технічної підготовленості важкоатлетів вищої кваліфікації. // Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. 2009. Вип.10. С.89–95.
3. Семенів Б.С., Приставський Т.Г., Бабич А.М., Якимішин І.Д., Коптєв К.Г. Удосконалення теоретичної підготовки спортсменів в українській боротьбі на поясах на етапах багаторічної спортивної підготовки. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*, 2023. Вип. 5(163). С.120-124.
4. Семенів Б. С., Приставський Т.Г., Бабич А.М., Стахів М.М., Голодівський М.Ф. Удосконалення технічної підготовки в українській боротьбі на поясах на етапах багаторічної спортивної підготовки. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*, 2023. Вип. 11 (171). С.169-174.
5. В.Мартин, І.Огірко. Математичне моделювання та прогнозування видів підготовленості кваліфікованих спортсменів у силових видах спорту // Молода спортивна наука України: Зб.наук.праць. з галузі фізич. культури та спорту. Вип.9. Львів: НВС (Українські технології), 2005.т.1. С. 70-74.